

Høring – oppfølging av Stortingets behandling av kvotemeldingen – en mer fleksibel pliktordning – endring av forskrift av 12. september 2003 om leveringsplikt for fartøy med torsketråltillatelse

1. Innledning

Meld. St. 32 (2018-2019) "Et kvotesystem for økt verdiskaping - En fremtidsrettet fiskerinæring" ble behandlet av Stortingets næringskomite i Innst. S. 243 (2019-2020) hvor flertallet støttet regjeringens forslag om endringer i tilbudsplikten og bearbeidelsesplikten. Forslagene fikk videre tilslutning i Stortinget.

Ved kgl.res. nr. 2 av 18. desember 2020 ble forskrift om leveringsplikt for fartøy med torsketråltillatelse deretter endret i tråd med forslaget i meldingen. Subsidiær tilbudsplikt ble endret fra de tre regionene I) Øst-Finnmark, II) Vest-Finnmark/ Nord-Troms og III) Nordland og resten av kommunene i Troms, til hele Nord-Norge, og bearbeidelsesplikten som påligger kjøper av torskefangst levert under tilbudsplikten ble hevet fra 70 % til 75 %, samt at bearbeidelseskravet heretter skal avregnes pr. måned i motsetning til for hver enkelt levering.

Tilbudsplikten og bearbeidelsesplikten er regulert i leveringspliktforskriften § 3.

Ved behandlingen av kvotemeldingen og pliktssystemet kom et flertall i Stortingets næringskomite (H, Frp, V, Krf) med følgende merknad:

"Flertallet peker på at for tilfeller der et selskap med tilbudsplikt har flere anlegg med aktivitetsplikt som mottar leveranser under pliktssystemet, bør det være anledning til spesialisering. For å legge til rette for en slik spesialisering, bør det fortsatt være mulig å føre fisk levert etter tilbudsplikt mellom anlegg så lenge aktivitetsplikten opprettholdes hvert enkelt sted, uten at det er nødvendig å legge fangsten ut på auksjon, jf. meldingens forslag om runde 2 for tilbudsplikt."

Ovennevnte merknad bør sees i sammenheng med en annen flertallsmerknad (H, Frp, V, Krf, Ap, Sp):

"Videre vil flertallet gjøre bearbeidingsplikten mer fleksibel og ubyråkratisk, blant annet ved å utvide avregningsperioden og forenkle definisjonen av bearbeiding. Bearbeiding blir stadig mer spesialisert. Derfor vil flertallet åpne for økt fleksibilitet mellom anlegg. Industrien bør selv kunne avgjøre hva som skal bearbeides hvor, så lenge råstoffet tas i bruk og arbeidsplasser sikres i henhold til forutsetningene."

Vi legger til grunn at utvidelsen av avregningsperioden er den samme utvidelsen som var foreslått i meldingen. Vi legger videre til grunn at "økt fleksibilitet mellom anlegg" i denne merknaden skal forstås på samme måte som i merknaden referert ovenfor.

Nærings- og fiskeridepartementet har videre fra ordførere i kommunene Båtsfjord, Berlevåg, Lebesby, Hammerfest, Skjervøy og Vestvågøy, samt Nordland og Troms og Finnmark fylkeskommune, og med Vest-Finnmark Rådet i en koordinerende rolle, mottatt tre forslag som har til hensikt å øke bearbeidelsen av tilbudspliktig fangst. Forslagene er:

- 1) Ferskfiskordning for torsketrålere
- 2) Dynamisk minstepris for tilbudspliktig råstoff
- 3) Fleksibel avregning/rapportering av bearbeidings- og aktivitetsplikt

Nofima har på oppdrag av ovennevnte kommuner og fylkeskommuner utarbeidet et kunnskapsgrunnlag som belyser mulige effekter og konsekvenser av forslag om en ferskfiskordning og forslagene til endringer i forskrift av 12. september 2006 om leveringsplikt for fartøy med torsketrållatelse (leveringspliktforskriften). Rapporten som heter "*Hvordan kan pliktkvoter bidra til mer foredling?*", er utgitt i februar 2021 og du finner den [her](#).

Forslaget om fleksibel avregning/rapportering når det gjelder bearbeidelsesplikten er sammenfallende med forslaget i Kvotemeldingen om endret avregningsperiode og er altså gjennomført, jf. kgl.res. nr. 2 av 18. desember 2020.

Nærings- og fiskeridepartementet vil i dette høringsbrevet derfor behandle forslagene som gjelder leveringspliktforskriften om prisfastsettelse. Forslag om en ferskfiskordning for torsketrålere, blir ikke behandlet her.

2. Tilbudsplikt og spesialisering

Stortingets næringskomite uttrykker at selskap som har flere anlegg som har aktivitetsplikt bør få anledning til spesialisering og at det derfor bør være mulig å føre fisk levert etter tilbudsplikt mellom anlegg. Med andre ord at det er ønskelig å åpne opp for at et anlegg som er pålagt aktivitetsplikt og som har kjøpt tilbudspliktig torskefangst, skal kunne overføre dette råstoffet til et annet anlegg (med aktivitetsplikt) som skal bearbeide råstoffet.

Lerøy Seafood Group ASA som eier Havfisk AS er det eneste konsernet som har slik aktivitetsplikt, på seks ulike steder; Stamsund, Melbu, Hammerfest, Kjøllefjord, Båtsfjord samt Storbukt i Honningsvåg. Denne aktivitetsplikten er ikke knyttet opp til torsketrålkonsesjonen for det enkelte fartøy og bearbeiding av fangst fra fartøyet, men er stilt som vilkår for ervervstillatelsen og innebærer et krav om et visst nivå av aktivitet ved hvert av de seks anleggene.

Nergård AS er det andre konsernet som eier både fiskeindustribedrifter og trålere med tilbudsplikt, men er ikke pålagt aktivitetsplikt.

Stortingsflertallet forutsetter at aktivitetsplikten opprettholdes, men omtaler ikke bearbeidelsesplikten som påligger den som kjøper torskefangst under tilbudsplikten, og er årsaken til at fangsten ikke kan overføres mellom anlegg selv om det er samme bakenforliggende eier. Plikten til å bearbeide torskefangst må i dag oppfylles uavhengig av aktivitetsplikten, mens aktivitetsplikten ikke setter krav til hvilken type råstoff som bearbeides.

Som tiltak, foreslår dette flertallet at fangsten ikke legges ut på auksjon når fisk overføres fra ett anlegg til et annet.

Leveringspliktforskriften oppstiller krav om at 75 % av torskefangsten et anlegg kjøper under tilbudsplikten skal bearbeides, noe som innebærer at 25 % kan videreselges eller overføres til et annet anlegg uten forutgående foredling. Fangst kjøpt i første hånd, vanligvis via et salgslags auksjon, skal ikke ved overførsel eller salg til annet anlegg, omsettes på auksjon en gang til. Det gjelder all fangst, både den andelen som det er plikt til å bearbeide og andelen som ikke er underlagt bearbeidelsesplikt. Muligheten til å overføre fisk mellom anlegg påvirkes således ikke av at fangsten legges ut på auksjon eller ikke.

En adgang til å føre torsk kjøpt under tilbudsplikten til et annet anlegg for bearbeidelse, vil gi det enkelte anlegg større fleksibilitet i sin produksjon og vil trolig også gi rom for å øke spesialisering av produksjonen og vil bidra til bedre lønnsomhet for industrien. Eksempelvis vil torskefangst som viser seg uegnet i egen produksjon, kunne føres eller selges til et annet anlegg som kan nytte fisken, og man vil kunne sortere ut deler av en torskefangst ut over andelen på 25 % som ikke er pålagt bearbeidelsesplikt, og overføre den for bearbeidelse ved annet anlegg. Denne fleksibiliteten vil redusere usikkerhet knyttet til råstoffets beskaffenhet, om produksjonen vil gi lønnsomhet o.l. Større fleksibilitet vil etter departementets oppfatning derfor også kunne føre til økt etterspørsel etter tilbudspliktig fangst.

Næringskomiteens forslag gjelder samme selskap som har flere anlegg pålagt aktivitetsplikt. Bearbeidelsesplikten gjelder alle anlegg som kjøper tilbudspliktig torskefangst, og den gjelder torskefangst kjøpt så vel under primær tilbudsplikt som subsidiær tilbudsplikt. Det er først når torskefangsten ikke er kjøpt under den primære eller subsidiære tilbudsplikten, at bearbeidelseskravet bortfaller og kan omsettes fritt.

Departementet finner det naturlig, når dette er situasjonen, å vurdere om en eventuell mulighet til å føre råstoff mellom anlegg bør gjelde alle anlegg uavhengig av aktivitetsplikt og eierskap, m.a.o. slik at ethvert anlegg som kjøper torskefangst underlagt tilbudsplikt, skal kunne selge hele eller deler av fangsten til et annet anlegg som bearbeider fangsten.

Innvendingen mot en slik generell adgang er at det vil være vanskelig å kontrollere hvorvidt anlegget som får tilført bearbeidelsespliktig råstoff, faktisk setter råstoffet i produksjon.

Effektiv kontroll krever sporing av råstoff gjennom produksjonsprosessen. Slikt sporingssystem er foreløpig ikke tilgjengelig. Reglene for omsetning av fangst i første hånd gir imidlertid grunnlag for å registrere alle opplysninger om fangsten, og pålegger at det føres journal med opplysninger om ethvert mottak av fisk ved mottaksanlegget mv. Departementet har tidligere uttalt at bedrifter som kjøper tilbudspliktig råstoff, skal legge til rette for nødvendig kontroll gjennom reglene for omsetning av fangst i første hånd.

Denne plikten omfatter imidlertid ikke den bedriften som får overført fangst eller kjøper fangst i annen hånd. Dermed begrenses muligheten til å kontrollere at torskefangst kjøpt under tilbudsplikt og som deretter er overført til et annet anlegg, faktisk blir bearbeidet slik leveringspliktforskriften krever. Blir ikke bearbeidelsesplikten oppfylt, vil det medvirke til å uthule plikten og pliktens formål. Dertil vil det være konkurransevridende overfor de bedrifter som overholder bearbeidelsesplikten.

Nærings- og fiskeridepartementet er oppmerksom på at det også kan anføres at det vil være konkurransevridende å tillate anlegg som er pålagt aktivitetsplikt å overføre fangst til annet anlegg, men ikke tillate andre anlegg å gjøre det samme.

De begrensede kontrollmulighetene gjør at Nærings- og fiskeridepartementet likevel mener at adgang til å føre torsk kjøpt under tilbudsplikten for bearbeidelse til et annet anlegg enn den som kjøper fangsten, bør være begrenset til anlegg som er pålagt aktivitetsplikt og eies av samme konsern i samsvar med merknaden. Da vil aktivitetsplikten sikre at det foregår videreføring på de aktuelle anleggene, sett under ett.

Departementet foreslår derfor en endring i forskriftens § 3 som innebærer at "Anlegg pålagt aktivitetsplikt kan utveksle fangst kjøpt under tilbudsplikten til andre anlegg med aktivitetsplikt uten forutgående bearbeiding. Kravet til bearbeiding av torskefangstene omfattet av leveringsplikten må da oppfylles av anlegget som overtar fangsten."

3. Forenkle definisjonen av bearbeiding

Næringskomiteen uttalte at man vil "gjøre bearbeidingsplikten mer fleksibel og ubyråkratisk, blant annet ved å utvide avregningsperioden og forenkle definisjonen av bearbeiding."

Avregningsperioden er allerede besluttet utvidet, jf. kgl.res. nr. 2 av 18. desember 2020.

Definisjonen av hva som er bearbeidelse er ikke fastsatt i forskrift om leveringsplikt for fartøy med torsketråltillatelse, men fremkommer i foredraget til endring av forskriften i 2006, jf. kgl.res. nr. 11 av 22. desember 2006.

Foredling av tilbudspliktig råstoff definerer visse typer bearbeidelse som tillatte og utelukker dermed andre. De produksjonsformene som aksepteres som oppfyllelse av bearbeidelsesplikten er filetering, videreforedling av frosne varer (panering/fritering), røyking, tørrfisk-, saltfisk- og klippfisktilvirkning. Ren ferskfiskpakking og frysing faller utenfor.

Så lenge målsetningen om aktivitet på land blir realisert, har departementet uttalt at det bør være opp til bedriften selv å velge den produksjonsform man ønsker, innenfor rammen av de aksepterte produksjonsformene som hittil har vært lagt til grunn.

Å forenkle kan bety å ta ut enkelte av de produksjonsområdene som i dag defineres som bearbeidelse, men kan også bety at man åpner for at andre former for behandling av råstoff inkluderes.

Departementet oppfatter forenkling slik at det ikke innebærer at godkjente produksjonsformer skal utgå, da det vil begrense bedrifter som kan kjøpe tilbudspliktig råstoff og mulighetsrommet for å bearbeide kjøpt råstoff.

Frysing faller utenfor godkjent bearbeidelse. I høringsnotatet i 2006 ble også produksjonskode 3 – frysing foreslått å falle innenfor. Denne koden innebærer at man har adgang til å fryse inn produserte varer. Produksjonsformen har ingen selvstendig betydning som kriterium for bearbeiding og møtte motstand i høringsrunden den gangen, og ble derfor utelatt. Nærings- og fiskeridepartementet vurderer dette likeens i dag og mener at frysing ikke bør defineres som bearbeidelse.

Ferskfiskpakking faller utenfor det som regnes som bearbeidelse.

Mange fiskeindustrivirksomheter tilgodesett med tilbudspliktig råstoff, driver en differensiert produksjon hvor noe råstoff bearbeides, mens noe kun pakkes og selges ferskt. Råstoff som ferskfiskpakkes, må være kjøpt utenom tilbudsplikt, eller være av den andelen på 25 % av tilbudspliktig torskefangst som ikke er pålagt bearbeidelsesplikt.

Om ferskfiskpakking skal kvalifisere som bearbeidelse av råstoff kjøpt under tilbudsplikten, vil det kunne øke etterspørselen etter slik fangst, men antakelig ikke medføre mer bearbeidelse av tilbudspliktig fangst.

Andelen av fisk som bearbeides i Norge har gått nedover de senere årene, samtidig som større andeler ubearbeidet fisk eksporteres sløyd og hodekappet, enten fersk eller fryst. Det har flere årsaker, bl.a. sesongmønsteret i landingene, ombordfrysing av fangst og dessuten eksterne faktorer. Markedsadgang, effektene av globalisering og det høye lønns- og kostnadsnivået i Norge sammenlignet med andre land påvirker også lønnsomheten ved å

bearbeide fisk i Norge. De senere årene har ferskpakket skrei som en egen merkevare vært et etterspurt produkt som gir god lønnsomhet. Både pakking av fersk skrei og ferskfismpakking generelt er viktig for mange bedrifter, og departementet ønsker ikke å begrense det.

Departementet vil likevel bemerke at ferskfismpakking krever få ansatte, og bedrifter som utelukkende driver ferskfismpakking har i varierende grad fast ansatte. Ferskfismpakking krever lite utstyr, noe som vil kunne forsvare sesongdrift. En slik form for bearbeiding av tilbudspliktig fangst, vil således i mindre grad bidra til å sikre stabil sysselsetning og bosetning i lokale kystsamfunn. Er lønnsomheten ved ferskfismpakking tilfredsstillende, kan det ikke utelukkes at ferskfismpakking, dersom det defineres som bearbeidelse av tilbudspliktig råstoff, kan fortrenge annen bearbeidelse av tilbudspliktig råstoff.

Lønnsomme bedrifter gir lønnsomme helårige arbeidsplasser. Departementet mener dette er avgjørende for norsk fiskeindustri. Samtidig er bearbeidelsesplikten vurdert som et naturlig motstykke til den fordel en bedrift tilgodesett med tilbudspliktig råstoff oppnår på bekostning av fartøyeieren, og ansees nødvendig for å sikre den sysselsettingseffekten som ønskes oppnådd. Det man ikke ønsker, er å åpne for ren tradingvirksomhet eller direkte videresalg av tilbudspliktig råstoff som gir svært liten sysselsetning og innebærer en ren overføring av verdi fra fartøyet til bedriftens eier, uten at dette bidrar til noe annet enn som en styrking av bedriftens finansielle posisjon, jf kgl.res. nr. 11 av 22. desember 2006.

Selv om en endring av definisjonen av bearbeidelse ikke krever forskriftsendring, er bearbeidelsesplikten formulert som en eksakt oppregning i kgl.res. av 22. desember 2006 og det er da riktig at et endringsforslag høres. Forslaget er heller ikke behandlet i Meld. S. 32 (2018-2019), Kvotemeldingen.

Nærings- og fiskeridepartementet mener ferskfismpakking er en viktig del av den virksomheten norsk fiskeindustri driver. Departementet er likevel bekymret for at følgen av å definere ferskfismpakking som bearbeidelse/anse ferskfismpakking som oppfyllelse av bearbeidelsesplikten, ikke vil øke bearbeidelsen av tilbudspliktig råstoff, men heller det motsatte; redusere bearbeiding av tilbudspliktig råstoff. Departementet ønsker høringsinstansenes vurdering av om frysing og ferskfismpakking fortsatt skal falle utenfor definisjonen av hva som er bearbeidelse.

4. Dispensasjon fra bearbeidelsesplikten

Det er ingen dispensasjonsadgang fra bearbeidelsesplikten i leveringspliktforordningen.

Da covid-19 rammet Norge, førte det til umiddelbare endringer i ferskfispmarkedet, hvor omfattende deler av dette markedet, blant annet hele hotell- og restaurantmarkedet, falt bort nesten umiddelbart. Det var viktig å sikre at trålfanget torsk ble anvendt på en måte som ikke gjorde avviklingen av fisket for mindre fartøy vanskeligere. Nærings- og fiskeridepartementet besluttet derfor å suspendere bearbeidelsesplikten for å gi bedriftene som kjøpte trålråstoff større fleksibilitet i produksjonen, både mht. produktvalg og anlegg, og å sørge for at

trålfanget fisk ikke konkurrerte med råstoff fra kystfiskeflåten i det samme vanskelige ferskfiskmarkedet.

Suspensjonen var et hastetiltak som følge av en uforutsigbar og spesiell situasjon. Bearbeidelsesplikten ble gjeninnført etter et par måneder.

Den situasjonen som oppstod, gjør det naturlig nå å vurdere om det bør innføres en uttrykkelig dispensasjonsregel. Departementet mener dette bør sees i sammenheng med drøftelsene over om å gjøre bearbeidelsesplikten mer fleksibel. Større fleksibilitet vil kunne hindre uheldige konsekvenser som følge av bearbeidelsesplikten eller når uforutsette hendelser inntreffer. Nærings- og fiskeridepartementet mener at en mer fleksibel bearbeidelsesplikt som innebærer at råstoff kan overføres til andre anlegg for produksjon, som foreslått i dette høringsbrevet pkt. 2, er tilstrekkelig for å unngå at bearbeidelsesplikten virker mot sin hensikt. I tillegg er avregningsperioden for bearbeidelsesplikten økt. Departementet vektlegger også at formålet med bearbeidelsesplikten svekkes dersom man kan unntas for denne plikten.

Nærings- og fiskeridepartementet ønsker likevel høringsinstansenes kommentarer til et eventuelt behov for en dispensasjonsregel.

5. Prismekanisme

Fastsettelse av pris (eller maksimums utbudspris dersom salget skjer på auksjon) på tilbudspliktig fangst er regulert i forskrift om leveringsplikt for fartøy med torsketrållatelse § 5. Bestemmelsen lyder slik:

§ 5. Fastsetting av pris

Dersom det bare er en bedrift som er tilgodesett gjennom fastsatte vilkår, skal prisen for råstoffet fastsettes til gjennomsnittet av oppnådde priser for tilsvarende fisk (fersk eller fryst) på auksjon eller ved annen omsetning de siste to uker før salget finner sted i Norges Råfisklags distrikt. Fangst som er omsatt under ordningen med leveringsplikt for torsketrålere eller distriktskvoteordningen holdes utenfor beregningsgrunnlaget for prisfastsettelsen.

Dersom det er flere bedrifter som kan kjøpe fangsten i henhold til fastsatte vilkår, kan fangsten utbys på auksjon gjennom vedkommende salgslag til samtlige av disse. Det samme gjelder dersom fangsten utbys for salg i en hel region i henhold til § 3 tredje til femte ledd. Den prisen som fremkommer etter reglene i første ledd skal være maksimums utbudspris i slik auksjon.

Bestemmelsene i første og annet ledd gjelder ikke dersom fangsten leveres til fartøyeierens eget anlegg.

Hvis ingen bedrift i regionen kjøper fangsten, kan råstoffet tilbys på det åpne markedet. Fangster som av denne grunn blir solgt utenfor regionen, skal regnes med ved beregningen av om leveringsplikt i henhold til § 4 er oppfylt.

Bestemmelsen er utformet i den hensikt at tilbudspliktig råstoff skal oppnå tilnærmet lik pris som gjeldende markedspris. Ordningen med tilbudsplikt skal ikke først og fremst ha som funksjon at bedriftene tilføres råstoff til redusert pris, på bekostning av fartøyleddet. Formålet med ordningen er at de aktuelle bedriftene skal ha førsteretten til å kjøpe råstoffet, til en pris og vilkår som er forutsigbare og innenfor rammer definert av andre enn fartøyeier, og med det tilgang på råstoff for bearbeiding på bedriften.

Et av tiltakene som Nofima, på oppdrag av kommunene Båtsfjord, Berlevåg, Lebesby, Hammerfest, Skjervøy og Vestvågøy og de to nordligste fylkeskommunene har belyst, er endring av leveringspliktforskriftens prisfastsettingsmekanisme (§ 5). Kommunene ønsker at omsetning av tilbudspliktig råstoff blir lik omsetning av fisk etter direkteavtaler mellom fiskere og kjøpere, der den generelle og dynamiske minsteprisen ligger til grunn for de enkelte fiskeslag.

Norges Råfisklag innførte i 2016 i samarbeid med kjøperorganisasjonene Sjømat Norge og Norske Sjømatbedrifters Landsforening/Fiskekjøpernes Forening en forsøksordning for fastsettelse av minstepris, kalt dynamisk minstepris. Beregning av ny minstepris tar utgangspunkt i oppnådde gjennomsnittspriser for fersk og fryst torsk, samt utviklingen i eksportpriser for torskeprodukter.

Ifølge Norges Råfisklags rundskriv av 26. september 2016 skal ny minstepris beregnes på følgende måte:

(80 % av snittpris fersk + 70 % av snittpris fryst + 60 % av snittpris eksport) / 3

Norges Råfisklag opplyser at fangst fra tilbudspliktige trålere som leveres ferskt i stor grad blir omsatt til utbudspris mens fryst fangst tidvis ligger noe over utbudspris. Ferskt tilbudspliktig råstoff omsettes i det alt vesentlige til omtrent samme pris som ferskt råstoff fra kystflåten hvor utbudspris er basert på dynamisk minstepris. Utbudsprisen for fryst tilbudspliktig råstoff, ligger gjennomsnittlig ca. 10 kr/kg over minstepris, og reflekterer i stor grad markedsprisen for dette råstoffet. Råfisklaget opplyser at etter at den subsidiære tilbudsplikten ble endret til Nord-Norge, er det flere som byr på tilbudspliktig råstoff, særlig fryst stor torsk, noe som også har innflytelse på prisen. Fremdeles er imidlertid situasjonen at det alt vesentlige av tilbudspliktig råstoff først selges etter primær og sekundær tilbudsrunde.

Prisforskjellen mellom minstepris og reelt oppnådde priser for fryst trålråstoff er altså store og en prisfastsettelsesmekanisme basert på dynamisk minstepris vil således få vidtrekkende konsekvenser.

Redusert salgspris vil gi inntektsnedgang for de torsketrålerne som er pålagt tilbudsplikt og redusere lønnsomheten for rederiet, avlønning til mannskap og kunne påvirke rekruttering av mannskap og skippere.

I kunnskapsgrunnlag til forslaget fra de nordnorske kommunene og fylkeskommunene, skriver Nofima at minstepris som utbudspris for tilbudspliktig råstoff vil føre til lavere utbudspris. I hvilken grad det vil slå ut, både på omsetning av tilbudspliktig råstoff og den

faktiske prisen som blir betalt, vil bl.a. avhenge av tilbudspliktens utforming og konkurransesituasjonen mellom foredlingsbedriftene og bedriftsspesifikke forhold. Eierskapsforholdet mellom fiskefartøy og tilgodesett foredlingsbedrift vil også ha stor betydning. Fartøy og bearbeidingsbedrift vil trolig koordinere driften på samme måte som i dag, men muligens med noe effekt på førstehåndsprisene. Ved ulikt eierskap mellom fartøy og tilgodesett bedrift vil effekten sannsynligvis bli større. Eksempelvis er det grunn til å tro at prisen vil være omtrent lik minstepris dersom det er én tilgodesett bedrift som ikke har samme eier som fartøyet.

Minstepris som utbudspris vil i slike tilfelle ikke reflektere markedspris og det innebærer en overføring av verdi fra fartøysiden til industribedriften. Det er ikke i samsvar med tilbudspliktens formål. For fryst råstoff, hvor markedspris ligger høyere enn ferskt råstoff, og hvor markedsprisen også kan være over utbudsprisen, vil minstepris som utbudspris gi enda større utslag til ugunst for fartøyeier.

Tilbudsplikt som tilgodeser flere bedrifter eller områder hvor det er flere bedrifter som kan by på fangst, vil gi økt konkurranse om råstoffet. Prisen vil sannsynligvis da bli høyere, et sted mellom minstepris og markedspris og økende antall konkurrenter om råstoffet vil trekke prisen opp.

Det er usikkerhet til ulike scenarier. Dersom dynamisk minstepris skal legges til grunn ved salg av tilbudspliktig råstoff, kan det føre til ny interesse for råstoffet, men ikke nødvendigvis produksjon av mer fersk fisk. Mens flåteleddet vil oppnå lavere pris, vurderer Nofima at det er flere momenter som gir usikkerhet om industriens gevinst. Om prisen bys ned mot minstepris, kan det tenkes at det gir insentiver for større produksjon enn det som ellers ville være optimalt (pga. bearbeidelsesplikten), men at denne produksjonen vil ha marginal lønnsomhet. Da er det sannsynlig at lønnsomhetsgevinsten for industrien blir mindre enn lønnsomhetstapet for flåten. Samtidig skriver Nofima at selv om summen av bedriftsøkonomisk tap og vinning kan bli negativ, kan samlet verdiskapning bli større som følge av at endringen kan gi økt aktivitet og mer helårlig sysselsetning, som i sin tur kan føre til økt bosetning. Med stor usikkerhet om pris er det sannsynlig at flåten velger å lande fisken i den tilstand som gir mest fleksibilitet og minst risiko for å måtte selge til minstepris, nemlig fryst fisk. Det er derfor lite sannsynlig at det i dette tilfellet landes mer fersk fisk. Nofima trekker også frem at flere av de aktuelle bedriftene som ble intervjuet pekte på at prisen på trålråstoff ikke er den største utfordringen og at norsk fiskeindustri vil være i stand til å betale «frystpris» (som i praksis er en internasjonal markedspris for trålråstoff).

Nærings- og fiskeridepartementet mener at prisen på tilbudspliktig råstoff bør avspeile markedspris i likhet med alt tilbudt råstoff. Formålet med tilbudspliktig råstoff er å sikre tilførsel av råstoff, ikke subsidiert råstoff.

Gjeldende prisfastsettelsesbestemmelse skiller mellom tilbudsplikt til én tilgodesett bedrift og flere bedrifter for å sikre en pris for tilbudspliktig råstoff som er tilnærmet markedspris i de tilfeller det bare er én tilgodesett bedrift. Forslaget om å endre leveringspliktforskriftens bestemmelse om prisfastsettelse bør også reflektere dette. Departementet mener derfor at gjeldende regel for prisfastsettelse som fremkommer i forskriftens § 5 første ledd, bør

oppretholdes. Når tilbudsplikten omfatter flere tilgodesette bedrifter som kan by på fangsten, jf forskriftens § 5 annet ledd, kan et alternativ til gjeldende regel være å sette utbudspris lik Norges Råfisklags dynamiske minstepris. Flere tilgodesette bedrifter som kan by på fangst, vil gi økt konkurranse om råstoffet og prisen vil sannsynligvis da bli høyere, mellom minstepris og markedspris.

Departementet ber om høringsinstansenes vurdering av forslag om å endre prisfastsettelsen for tilbudspliktig råstoff.

6. Endring av forskriftens navn

Forskrift av 12. september 2003 nr. 1131 har tittelen "leveringsplikt for fartøy med torsketråltillatelse".

I forskriftens § 3. *Leveringsplikten*, heter det:

"Eier av fartøy som nevnt i [§ 2](#) skal tilby fartøyets fangst, jf. [§ 4](#), i overensstemmelse med de vilkår som er fastsatt i konsesjonen for fartøyet eller ved godkjenning av eiersammensetning, eller som er fastsatt i selskapsvedtekter godkjent av fiskerimyndighetene."

Forskriften oppstiller en plikt til å tilby fangst, og ikke en plikt til å levere fangst. Av den grunn omtales også leveringsplikten nå som en tilbudsplikt.

Nærings- og fiskeridepartementet mener det vil være riktig at forskriftens navn endres til forskrift om tilbudsplikt for fartøy med torsketråltillatelse. Likeledes at ordet leveringsplikt endres til tilbudsplikt de stedene det er aktuelt i forskriften.

7. Oppsummering av forslagene og forslag til forskriftstekst

Forslaget om å gjøre bearbeidelsesplikten mer fleksibel ved å gi konsern som har aktivitetsplikt knyttet til anleggene mulighet til å overføre fangst til annet anlegg, krever forskriftsendring.

En eventuell endring av definisjonen av bearbeidelse vil innebære en endring av hvordan forskriftens § 3 skal praktiseres, og krever ingen forskriftsendring, men må fremgå i foredraget til forskriften.

Å innføre dynamisk minstepris som utgangspunkt for pris på tilbudspliktig råstoff, forutsetter at § 5 om fastsetting av pris endres.

Forslag om å endre forskriftens navn og endre leveringsplikt med tilbudsplikt, forutsetter flere endringer i forskriften.

Forslag til forskriftsendring

Endring av tittel på forskriften

Forskrift av 12. september 2003 nr. 1131 om *tilbudsplikt* for fartøy med torsketråltillatelse.

§ 2. Forskriftens virkeområde

Endring i første ledd

Forskriften gjelder *tilbud* av fangst fra fartøy som eieren er tildelt torsketråltillatelse for, og som eies helt eller delvis av fiskeindustribedrifter på grunnlag av dispensasjon i medhold av [deltakerloven § 6](#) tredje ledd.

Endring i annet ledd

Forskriften gjelder også for *tilbud* av fangst fra andre fartøy som eieren er tildelt torsketråltillatelse for, og hvor det ved forskriftens ikrafttredelse er stilt vilkår om *tilbud* av hele eller deler av fangsten til visse fiskeindustribedrifter, til visse kommuner eller til større geografiske områder.

Ny tittel § 3.

§ 3. Tilbudsplikten

Endring i annet ledd siste punktum

Det skal også fremgå at planen er satt opp i samråd med den eller de bedriftene som er tilgodesett gjennom *tilbudsplikten* og om fartøyeieren og bedriften er overens om planen, med mindre *tilbudsplikten* gjelder ett eller flere fylker.

Endring i fjerde ledd første punktum

Fangsten skal *tilbys* anlegg som driver bearbeiding av fisk i regionen.

Endring i femte ledd

Uansett om fangsten kjøpes i henhold til den primære *tilbudsplikten* i første ledd eller den sekundære *tilbudsplikten* i tredje ledd, skal vedkommende fiskeindustribedrift alltid foreta bearbeiding av 75 % av torskefangstene omfattet av *tilbudsplikten* før videresalg.

Nytt siste ledd.

Anlegg pålagt aktivitetsplikt kan utveksle fangst kjøpt under tilbudsplikten til andre anlegg med aktivitetsplikt uten forutgående bearbeiding. Kravet til bearbeiding av torskefangstene omfattet av tilbudsplikten må da oppfylles av anlegget som overtar fangsten.

Ny tittel § 4.

§ 4. Tilbudspliktig fangst

Endring i første ledd

Tilbudsplikten i henhold til [§ 3](#) omfatter 80% av fartøyets fangst av torsk og 60% av fartøyets fangst av hyse, for begge fiskeslag nord for 62° N. Dersom de vilkår som er fastsatt i konsesjonen for fartøyet eller ved godkjenning av eiersammensetning innebærer *tilbudsplikten* for en mindre andel av fartøyets fangst, går slike individuelle vilkår foran bestemmelsen i første punktum.

§ 5. Fastsetting av pris

Endring i første ledd siste punktum

Fangst som er omsatt under ordningen med *tilbudsplikt* for torsketrålere eller distriktskvoteordningen holdes utenfor beregningsgrunnlaget for prisfastsettelsen.

Nytt annet ledd siste punkt.

Dersom det er flere bedrifter som kan kjøpe fangsten i henhold til fastsatte vilkår, kan fangsten utbys på auksjon gjennom vedkommende salgslag til samtlige av disse. Det samme gjelder dersom fangsten utbys for salg i en hel region i henhold til [§ 3](#) tredje til femte ledd. *Maksimum utbudspris i en slik auksjon skal være dynamisk minstepris fastsatt av salgslaget.*

Endring i tredje ledd

Bestemmelsene i første og annet ledd gjelder ikke dersom fangsten *tilbys* til fartøyeierens eget anlegg.

Endring i fjerde ledd annet punktum

Fangster som av denne grunn blir solgt utenfor regionen, skal regnes med ved beregningen av om *tilbudsplikten* i henhold til [§ 4](#) er oppfylt.

Endring av tittel § 6.

§ 6. Leveringssted for fangst omfattet av tilbudsplikten

Endring i første ledd første punktum

Tilbudsplikten innebærer at fangstene kan losses ved eller på annen måte kan transporteres til den fiskeindustribedriften som har fått tilslag.

Endring av tittel § 8.

§ 8. Straff og andre sanksjoner ved brudd på tilbudsplikten

